

Milli sporcuların devşirme sporculara yönelik metaforik algıları**Özgün PARASIZ¹, Alperen HALICI¹, Ali ERASLAN¹**¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye**Araştırma Makalesi/Research Article****DOI: 10.70736/jrolss.483**

Gönderi Tarihi/ Received:

Kabul Tarih/ Accepted:

Online Yayın Tarihi/ Published:

05.11.2024

19.03.2024

25.03.2025

Öz

Bu çalışmanın amacı milli sporcuların devşirme sporculara yönelik metaforik algılarının belirlenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinde olgu bilim deseninini kullanıldığı çalışmada, araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örneklem yönteminden ölçüt örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmada yer alan katılımcılarda, 2016 Rio Olimpiyatları'nda Türkiye'nin devşirme sporcusu bulunan Atletizm, Basketbol, Boks, Güreş, Halter, Judo, Kano, Masa Tenisi ve Yüzme branşlarından birinde milli sporcu olma ölçütü aranmıştır. 9 spor branşında 208 milli sporcu araştırma grubunu oluşturmuştur. Çalışmada sporcuların metaforik algılarını belirlemek için yarı yapılandırılmış anket kullanılmıştır. Sporcular form üzerinde bulunan "Devşirme sporcu.....gibidir, çünkü....." ifadesini tamamlamışlardır. Ayrıca sporcuların algılarını derinleştirebilmek amacıyla "Devşirme sporcuların bransa ve kariyere olumlu ve olumsuz etkileri" ile ilgili dört, "Devşirme sporcu sistemin devamlılığı" ile ilgili bir olmak üzere toplam beş adet çoktan seçmeli soru hazırlanmıştır. Nitel veriler içerik analizi yöntemi ile, anket verileri yüzde, frekans yöntemiyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; milli sporcuların devşirme sporculara yönelik 25 farklı kategoride toplam 153 metafor ürettikleri belirlenmiştir. Milli sporcuların devşirme sporculara ilişkin olumsuz olarak en çok "Para Odaklı Olma", "Kolaya Kaçma" ve "Yerli Sporcuya Olumsuz Etki" kategorilerinde olumlu olarak ise "Değerli", "Destek" ve "Lokomotif" kategorilerinde metaforlar geliştirdiği belirlenmiştir. Sonuç olarak bu araştırmada, milli sporcularda devşirme sporculara karşı genel bir olumsuz algının mevcut olduğu ve devşirme sporcu sisteminin spor yöneticilerinin kendi başarısızlıklarını kamufle etmek için kullandıkları kısa vadeli başarı elde etmek amacıyla tercih edilen bir araç olduğu ve milli sporcular tarafından devşirme sporcu sisteminin uzun vadeli sportif gelişime engel olarak algılandığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Devşirme, Milli Sporcu, Vatandaşlık***Metaphorical perceptions of national athletes towards naturalized athletes*****Abstract**

This study aims to determine the metaphorical perceptions of naturalized athletes toward recruiting athletes. The phenomenology design was used in qualitative research methods, and criterion sampling and snowball sampling methods from the purposeful sampling method were used to determine the participants. In this context, the criterion of being a national athlete in one of the branches of Athletics, Basketball, Boxing, Wrestling, Weightlifting, Judo, Canoeing, Table Tennis, and Swimming, in which Turkey was a national athlete in the 2016 Rio Olympics, was sought in the participants who will take part in the research. Two hundred-eight national athletes in 9 sports branches constituted the research group. In the study, a semi-structured interview form was used to determine the metaphorical perceptions of the athletes. Athletes completed the statement on the form, "A devshirme athlete is like..... because....." In addition, to deepen the athletes' perceptions, five multiple-choice questions were prepared, including four questions about 'The positive and negative effects of naturalized athletes on the branch and career' and one question about 'The continuity of the naturalized athletes system'. Qualitative data were analyzed using content analysis, and questionnaire data were analyzed using percentage and frequency methods. According to the findings, national athletes produced 153 metaphors in 25 different categories about naturalized athletes. National athletes developed metaphors in the negative categories of 'Being Money-Oriented,' 'Running to Easy,' and 'Negative Impact on Domestic Athletes' and the favorable categories of 'Valuable,' 'Support,' and 'Locomotive'. As a result, in this study, it can be said that there is a generally negative perception of the national athletes towards naturalized athletes and that the naturalized athlete system is a tool used by sports managers to camouflage their failures in order to achieve short-term success and that national athletes perceive the naturalized athlete system as an obstacle to long-term sportive development.

Keywords: Naturalized Athletes, National Athlete, Citizenship**Sorumlu Yazar/ Corresponded Author:** Alperen HALICI, E-posta/ e-mail: alperenhalici@gazi.edu.tr

GİRİŞ

Spor insanın en temel içgüdülerinden biri olan benzer özellikler etrafında bir araya gelerek gruplaşma (takım, kulüp ve ulus olarak) ve diğer gruplara üstün gelmek için mücadele etme olgusunu doğasında barındırması (Johns & Saks, 2005; Skinner & Stewart, 2017) nedeniyle insan toplumları içerisinde inanılmaz bir hızla yayılmış ve popülerlik kazanmıştır. Sporun benzer özelliklere sahip bir grupla ortak duygular paylaşıp mücadele etme ve kazanma imkânı vermesinin yarattığı tatmin ve çekicilik, zamanla sahada sahneye çıkan takımlara sığmamış ve aidiyet besleyen taraftar olgusunu oluşturup sporun etkisi kitlelere ulaşmıştır. İnsan medeniyetinin en başından itibaren var olan gruplar arası mücadelenin çözüm aracı olan savaşma ve kazanma kavramları, modern Dünya'ya spor müsabakaları ile yansımıştır. Bu durum bir okul bahçesinde yaşanan sınıflar arası spor müsabakalarından uluslararası spor müsabakalarına kadar görülmektedir.

Sanayi devrimini takip eden süreçte hızla gelişen modern sporlar aynı renk ve isimlere sahip formalar altında bir araya gelen benzer özellikte (semt, işyeri veya okul) insanların diğer insanlara üstün gelme ve bir en iyi bulma, herkesten iyi olanı belirleme mücadelesine sahne olmuştur (Magee & Sugden, 2002; Talimciler, 2008; Yenel & Parasız, 2019). Bu en iyiyi belirleme arzusu spor müsabakalarını hızla yerel düzeyden kıtasal ve küresel boyuta ulaştırmış; ulus, kıta ve dünya şampiyonlarını belirleyecek organizasyonlar kurulmuştur. Bu organizasyonlar uluslara (benzer özelliklere sahip insanlar) diğer uluslara karşı mücadele etme ve kazanma şansı veren günümüzde zirvesini Olimpiyat Oyunlarında görülen organizasyonlardır. Ancak özellikle geçtiğimiz son otuz yılda devletler, uluslararası prestijini güçlendirmek, toplumsal seviyede bir gurur kaynağı yaratarak yerel politik hedeflere ulaşmak ve uluslararası eko-politik hedefleri gerçekleştirmek için sportif başarıyı önemli bir araç olarak kullanmaya başlamıştır (Hilvoorde ark., 2010; Grix & Houlihan, 2014). Kısa yoldan sportif başarıya ulaşmak için de “devşirme sporcu” uygulamalarına yönelmiştir (Bloyce & Smith, 2009; Bulmuş, 2018; Reiche & Tınaz, 2018).

Devşirme sporcular ülkeleri kısa yoldan uluslararası sportif başarılarla götürse de diğer üyelerine “benzemeyen” sporcuların kazandığı başarılar ulusun tüm üyelerini gerçekten temsil veya tatmin edip etmediği süregelen bir tartışmanın konusudur. Yaygın görüşe göre toplum ile devşirme sporcular arasında duygusal bağlamda bağ kurulmadığı ya da zayıf bir bağ kurulduğu ve bu nedenle bahsi geçen temsilin halk tarafından benimsenemediği düşünülmektedir. Bu da uluslararası müsabakaların temelinde yatan ve popülerliğini arttıran milliyetçilik duygusunu zayıflatmaktadır (Hürmeriç-Altunsöz & Koçak, 2017; Eraslan ve ark., 2022). Her ne kadar

devşirme sporcular ülke formalarıyla temsil ettikleri gruba ait görünseler de gerek fiziksel gerekse kültürel özellikleri açısından hem izleyenler hem de sporcular tarafından “ayrı” değerlendirilmektedirler. Dolayısıyla bu sporcuların kazandığı başarılar çoğu zaman ulusal düzeyde diğer milli sporcuların başarıları kadar büyük bir etki ve tatmin yaratmayabilmektedir (Türkmen & Eroğlu, 2018; Eraslan ve ark., 2022). Ancak televizyon yayınları ve internetin gelişimi ile birlikte uluslararası spor organizasyonlarının etki gücü her zamankinden daha açık ve dramatik bir hal almıştır. Böylelikle sportif başarıların bireysel ve ulusal kazanımları öyle bir boyuta ulaşmıştır ki artık söz konusu organizasyonlara katılan her ülke bu güçten faydalanmak amacıyla, kendilerini başarıya götürecek pragmatik politikaların uygulamaya konulması konusunda daha hızlı adımlar atmaktadır (Reiche & Tınaz, 2018). Diğer taraftan günümüz dünyası içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve politik konjektörün bir yansıması olarak 21. Yüzyıl daha önce benzeri görülmemiş göçler çağı olarak tasvir edilmektedir (Gold & Nawyn, 2013: 1). Söz konusu göç hareketleri dünya üzerinde birçok insanın ait olduğu ülkeleri terk ederek yeni yerleşim yerlerinde hayatlarına devam etmelerine neden olmaktadır. Bu durum uluslararası göçün doğal bir parçası olarak da uluslararası sporcu göçünü ve dolayısıyla “devşirme sporcu” örneklerini arttırmaktadır (Soyarık, 2014). Bu bağlamda uluslararası sporcu göçünün küresel ekonomik sisteme bağlı olarak büyüyen ve gelişen sporun küreselleşme ve metalaşma süreci ile yakından ilişkili olduğu da söylenebilir (Bale & Maguire, 1994; Bulmuş, 2018).

Ulusal ve küresel gelişmelerden kaynaklanan ve sporcu göçünü teşvik eden bu süreçler, sporcuların milliyet değiştirmeye teşvik eden kişisel ihtiyaçları ile de birleşerek etkilerini arttırmaktadır. Özellikle ailelerine karşı sorumluluk taşıyan ve bu sorumlulardan dolayı tercihleri baskı altında olan sporcular için durum daha da zorlaşmaktadır. Bahsi geçen sorumluluk ve baskı, sporcuları yaşam standartlarının ve ekonomik kazancın daha yüksek olduğu ülkeler için mücadele ederek hem kendilerine hem de ailelerine daha iyi yaşam standartları sağlamaya yönlendirmektedir (Bulmuş, 2018). Sporcular böylelikle hem aileleri için daha iyi bir yaşam sunarken hem de kendilerine gelişmiş ülkelerin sportif kaynaklarına erişim imkânı kazandırarak sportif kariyerlerinde de gelişim imkanı sağlamaktadır. Her ne kadar devşirme sporcular, yeteneklerini en yüksek teklifi veren ülkeye satan 'paralı askerler' olarak tasvir ediliyor olsa da (Elendu & Dennis, 2017; Jansen, Oonk & Engbersen, 2018; Eraslan, Halıcı & Parasız, 2022), aslında aralarındaki ortak nokta kendileri ve aileleri için daha iyi bir yaşam sürme ve kariyer fırsatı arayarak ülkelerin vatandaşlıklarına geçip onlar için sportif mücadele vermek olabilmektedir.

Dünyada medya ve sponsorluk ilişkisi içerisinde etkisini artıran devşirme sporcuların rolünün Türkiye’de de kullanımının yaygınlaştığı görülmektedir. 2000’li yıllarda Adalet ve Kalkınma Partisi’nin iktidara gelişi ile birlikte Türkiye’nin spora yaptığı yatırımlar oldukça artmıştır. 2002-2011 yılları arasında 342 yeni spor tesisi inşa edilmiş ve takip eden süreçte birçok uluslararası büyük spor organizasyonu düzenlenmiştir (Bulmuş, 2018). Aynı dönemde (2004 yılında) çıkarılan 5105 sayılı kanun ile 3289 sayılı kanuna “ek madde 9”ün eklenmesi ile Türkiye tarihinde ilk defa tüm spor federasyonlarının özerkleşmesinin önü açılmış ve ilgili spor branşlarının işleyiş ve gelişimleri ile ilgili sorumluluk (ve özerklik) ulusal spor federasyonlarına verilmiştir. Ancak devlet doğal olarak ilerleyen süreçte spora ve örgütlerine yapılan bu büyük ekonomik yatırım ve federasyonlara tanınan özerkliğin karşılığını yetiştirilen sporcu sayılarında özellikle de sportif başarılarla aramış ama görememiştir. Özellikle Gençlik ve Spor Bakanı bünyesinde yer alan Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu gibi yüksek yetkili (Örneğin, başkanı görevden almak) kurumların takip ettiği sportif başarılar, birçok ulusal spor federasyonunu, sporcu yetiştirme ve geliştirme sistemlerini iyileştirmek yerine kısa yoldan başarıyı getirecek “devşirme sporculara” yöneltmiştir (İmamoğlu, 2016; Eraslan ve ark., 2022). Özellikle 2010 yılından sonraki süreçte uluslararası spor organizasyonlarına Türkiye adına katılan sporcular incelendiğinde giderek daha fazla devşirme sporcunun ülkemizi temsil etmeye başladığı görülmektedir. 2016 Rio Olimpiyatlarında Türk takımının neredeyse üçte biri devşirme sporcu iken 2020 Tokyo Olimpiyatlarında 12 devşirme Türkiye adına olimpiyatlarda yarışmıştır (Hürmeriç-Altunsöz & Koçak, 2017). Türk sporunda özellikle devşirme sporcuların yoğun olarak yer aldığı bazı branşlara ilişkin sportif başarıya ulaşmanın anlamı bu dönemden itibaren değişmeye başlamış ve başta koltuk olmak üzere kar ve kazanç arzusu politik arzularla bir araya getirilerek milli takımlardaki yabancı sporcular olarak da ifade edilebilecek “devşirme sporcularda” hayat bulmuştur (İmamoğlu, 2016; Eraslan ve ark., 2022). Ancak yüksek oranda görülen devşirme sporcu sayılarına rağmen, bu branşların hiçbirinde ne madalya sayılarında ne de sporcu gelişimlerinde kayda değer ve sürdürülebilir gelişimler görülmemiştir. Türkiye adına devşirme sporcuların katıldığı ilk olimpiyat oyunlarından bu yana toplam 87 devşirme sporcudan sadece 5’i madalya kazanabildi (Eraslan ve ark., 2022). 2024 Paris Olimpiyat Oyunlarında ise Türkiye kırk yıl sonra ilk defa olimpiyat oyunlarından altın madalya alamadan dönmüştür (AA, 2024).

Türkiye’de ve Dünyada her geçen gün sayıları artan devşirme sporcular üzerinde çok boyutlu tartışmalar medya, bilimsel literatür ve halk arasında hali hazırda sürmekte ve çok farklı bakış açıları sunmaktadır. Akademik çalışmaların ise genellikle derleme çalışmalar olduğu

görülmektedir (Reiche & Tinaz, 2018; Jansen ve ark., 2018; Hürmeriç-Altunsöz & Koçak, 2017). Devşirme sporcu sisteminden doğrudan etkilenen en önemli paydaş ise yerli yani devşirme olmayan milli sporculardır. Bu sporcuların devşirme sporculara ve sisteme yönelik bakış açılarının değerlendirildiği çalışmaların sınırlı olduğu belirlenmiştir (Duman ve ark., 2019). Bu noktadan hareketle bu çalışmanın amacı milli sporcuların devşirme sporculara yönelik metaforik algılarının belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma modeli

Türkiye adına devşirme sporcularla Olimpiyat Oyunlarında temsil edilmiş branşların milli sporcularının devşirme sporculara yönelik algılarının metaforlar aracılığı ile belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni tercih edilmiştir. Olgu bilim deseni, günlük hayatta farkında olduğumuz fakat ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız insan deneyimlerini araştırmak için uygun bir zemin oluşturmaktadır (Merriam, 2015; Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırma grubu

Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yönteminden ölçüt örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Kartopu örnekleme sisteminde konuyla alakalı bir kişi seçilmekte ve onun aracılığıyla diğer kişilere ulaşılmaktadır (Biernacki ve Waldorf, 1981). Ölçüt örnekleme ise çalışmanın amacı doğrultusunda araştırmanın daha derinlemesine inceleme olanağı sağladığı için tercih edilmiştir (Bütün & Demir, 2014). Bu kapsamda araştırmada yer alan katılımcılarda, 2016 Rio Olimpiyatlarında Türkiye'nin devşirme sporcusu bulunan Atletizm, Basketbol, Boks, Güreş, Halter, Judo, Kano, Masa Tenisi ve Yüzme branşlarından birinde milli sporcu olma ölçütü aranmıştır. 9 spor branşında 233 milli sporcu çalışmaya katılım göstermiştir. Ancak 25 katılımcının formlarının eksik olması nedeniyle 208 görüşme formu analizlere dahil edilmiştir. Tablo 1'de araştırma grubundaki katılımcılara ait bilgiler verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Erkek	161	77,4
	Kadın	47	22,6
Yaş	14-19	28	13,4
	20-25	58	27,8
	26-31	39	18,8
	32-37	47	22,6
	38+	36	17,4
	Branş	Güreş	34
Judo		27	12,9
Masa Tenisi		25	12
Basketbol		24	11,5
Atletizm		23	11,1
Boks		21	10,1
Halter		20	9,6
Kano		19	9,1
Yüzme		15	7,3
Temsil ettiği en yüksek şampiyona		Avrupa Şampiyonası	81
	Dünya Şampiyonası	75	36,1
	Akdeniz Oyunları	24	11,5
	Olimpiyatlar	17	8,2
	Diğer	11	5,3
Spora Katılım Durumu	Aktif	115	55,2
	Pasif	93	44,8
Devşirme Sporcu Nedeniyle Kota Kaybetme	Evet	53	25,5
	Hayır	155	74,5

Veri toplama araçları

Çalışmada sporcuların metaforik algılarını belirlemek için yarı yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması için katılımcılardan devşirme kavramını açıklayan bir metafor belirtmeleri ve bunu açıklamaları istenmiştir. Bu çerçevede sporcular form üzerinde bulunan “Devşirme sporcu.....gibidir, çünkü.....” ifadesini tamamlamışlardır. Ayrıca sporcuların algılarını derinleştirebilmek amacıyla “Devşirme sporcuların branşa ve kariyere olumlu ve olumsuz etkileri” ile ilgili dört, “Devşirme sporcu sistemin devamlılığı” ile ilgili bir olmak üzere toplam beş adet çoktan seçmeli soru hazırlanmıştır.

Verilerin toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasından önce Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Etik Komisyonu'nun E-77082166-604.01.02-297277 sayılı yazısı ve 03 sayılı toplantısında görüşülmüş olup onay alınmıştır. Ölçme aracı, araştırma grubuna elektronik ortamda uygulanmıştır. Katılımcılar elektronik formda yer alan yönerge ile bilgilendirilmiştir. Yönergede metafor araştırmalarının mantığı hakkında katılımcılara bilgilendirmeler yapılarak “*Spor Yöneticisi fener gibidir, çünkü etrafını aydınlatır*” şeklinde bir metafor örneği yönergeye eklenmiştir. Katılımcılar gönüllülük esasıyla çalışmaya dahil olmuştur.

Verilerin analizi

Çalışmada veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Nitel araştırmalarda içerik analizi; verilerin kodlanması, kategorilerin bulunması, kodların ve kategorilerin düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada çözümlenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016: 243). İlk aşamada, katılımcıların yazdıkları ifadeler ve boş bırakılan kısımların olup olmadığı genel olarak incelenmiş, eksik formlar çıkarılmıştır. Formların yeniden derlenmesi aşamasında, metaforlar listelenerek tablolştırılmıştır. Formların numaralandırılması aşamasında, metaforları sıklık durumuna göre düzenledikten sonra K1 ile K208 arasında numaralandırma işlemi yapılmıştır. Kategorin geliştirilmesi aşamasında, devşirme sporculara yönelik belirtilen metaforların ortak yönleri incelenmiştir. Anket soruları ise yüzde frekans yöntemiyle analiz edilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için üçgenleme tekniklerinden (Merriam, 2015) analizci çeşitlemesi kapsamında araştırmacılar ayrı ayrı kodlamalar yapmış ardından her bir araştırmacının oluşturduğu kodları bir diğer araştırmacı kontrol etmiştir. Farklı tespit edilen kodlar üzerinde tartışma yapıldıktan sonra tekrar düzenlenmiştir. Analiz sonunda elde edilen veriler Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde görev yapan akademisyenler tarafından incelenmiş, eleştirilmiş ve onaylanmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda kod ve kategorilerin isimleri düzenlenmiştir. Ayrıca nakledilebilirliği sağlayabilmek için kodlar tablolştırılarak okuyuculara sunulmuş ve katılımcı görüşlerinden doğrudan aktarmalar yapılmıştır (Lincoln ve Guba, 1985'den aktaran Merriam, 2015).

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilere ilişkin yapılan analizler ve sonuçlarına yer verilmiştir.

“Devşirme sporcu” kavramına yönelik geliştirilen metaforların kategorileri

Tablo 2. Devşirme sporcuya yönelik geliştirilen metaforların kategorilere göre dağılımı

Kategoriler	Metafor Sayısı	Yüzde
PARA ODAKLI	27	12,9
KOLAYCILIK	26	12,5
YERLİ SPORCUYA OLUMSUZ ETKİ	22	10,5
GEÇİCİ	21	10
SAHTE	18	8,6
BAŞARISIZLIK GÖSTERGESİ	16	7,6
DEĞERLİ	12	5,7
AİDİYETSİZLİK	11	5,2
DESTEK	9	4,3
LOKOMOTİF	6	2,8
KAMUFLAJ	5	2,4
RİSK	5	2,4
AYRICALIKLI	4	1,9

Kategoriler	Metafor Sayısı	Yüzde
FAYDALI	4	1,9
FAYDASIZ	4	1,9
ZARARLI	4	1,9
ÇALIŞKAN	2	0,9
EŞİTLİK GÖSTERGESİ	2	0,9
OLAĞAN	2	0,9
ROL MODEL	2	0,9
YÖNETİCİLERİN ÇIKARI	2	0,9
ADALETSİZLİK	1	0,4
BELİRSİZLİK	1	0,4
BENCİL	1	0,4
REKABET	1	0,4
TOPLAM	208	

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların “Devşirme Sporcu” kavramına yönelik iki yüz sekiz (208) adet metafor ürettikleri görülmektedir. Bu metaforlar 25 kategori altında toplanmıştır. En fazla ifade edilen alt kategoriler incelendiğinde; Para Odaklı (27), Kolaycılık (26), Yerli Sporcuya Olumsuz Etki (22), Geçici (21), Sahte (18), Başarısızlık Göstergesi (16), Değerli (12), Aidiyetsizlik (11), Destek (9) ve Lokomotif (6) olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu kısmında yer alan Tablo 3 ile Tablo 10 arasında en fazla ifade edilen alt kategorilere ve bu kategoriler içinde katılımcıların ifade ettiği metaforlara ve bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo 3. “Para Odaklı” kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

KATEGORİ	METAFOR
PARA ODAKLI	Paralı Asker (4), İşçi (4), Araba (2), Lejyoner (2), Mülteci (2), Para (2), Ticari Amaç, Sülük, Sömürgeci, Parakolik, Maddiyat, Menfaat, Hayat Kadını, Fast Food, Mülteci, Profesyonel, Uçurtma

Tablo 3’e göre “Para Odaklı” kategorisine yönelik toplam 27 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar; paralı asker, işçi, araba, lejyoner, mülteci ve para şeklindedir.

Katılımcıların “Para Odaklı” kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K160: “Hangi bayrak için mücadele ettiğinden çok alacağı parayla ilgilenir” (**Paralı Asker**)

K73: “Para karşılığında bu işi yapar. Herhangi bir milli duygusu yoktur” (**İşçi**)

K42: “Yakıtı koydukça seni başarıya götürür” (**Araba**)

K174: “Sadece işini yapar parasını alır duygu ve davranışlar sahtedir” (**Hayat Kadını**)

K165: “Para için federasyonların kanını emiyorlar” (**Sülük**)

Tablo 4. “Kolaycılık” kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

Kategori	METAFOR
KOLAYCILIK	Hazır Yemek (4), Hazıra Konmak (3), Kolaya Kaçma (3), İthal Ürün (3), Hile, Arı, Çalışmadan Kaçma, Dışarı Bağımlılık, Dondurulmuş Yiyecek, El S..... Gerdeğe Girmek, Fast Food, Hazır Buluş, Hazır Eleman, Hazır Oyuncu, Kaçak Ürün, Kolay Kazanılmış Başarı, Madalya

Tablo 4’e göre “Kolaycılık” kategorisine yönelik toplam 26 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar; hazır yemek, hazıra konmak, kolaya kaçma ve ithal ürün şeklindedir.

Katılımcıların “Kolaycılık” kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K208: “Yıllarca uğraşmadan hazır bir şekilde gelmiştir” (**Hazıra Konmak**)

K150: “Emek olmadan kazanılmış başarıdır” (**Kolaya Kaçma**)

K151: “Süt sağıp, mayalamakla uğraşmazsın” (**Hazır Yemek**)

K13: “Parasını verirsın dışarıdan gelir” (**İthal Ürün**)

Tablo 5. “Yerli Sporcuya Olumsuz Etki” kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

KATEGORİ	METAFOR
YERLİ SPORCUYA OLUMSUZ ETKİ	Haksızlık (2), Hırsız (2), Adaletsizlik, Alıntı, Bindığın Dalı Kesmek, Böcek, Çığ, Eksiklik, Eldeki Bulgurdan Olmak, Engel, Felaket, Hile, Kasis, Sahipsiz, Sonradan Ekleme, Sürpriz Kardeş, Tek Kullanımlık Asker, Üvey Evlat, Yarış Atı, Yedek Plan

Tablo 5’e göre “Yerli Sporcuya Olumsuz Etki” kategorisine yönelik toplam 22 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar; haksızlık ve hırsız şeklindedir.

Katılımcıların “Yerli Sporcuya Olumsuz Etki” kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K90: “Büyük müsabakalarda kota sınırı varken devşirme sporcu getirip kotadaki sporcuyu düşürerek onun hakkına girildiğini düşünüyorum” (**Haksızlık**)

K189: “Kaç sene emek veriyoruz yurtdışından bir insan getiriyorlar ve bir anda emeğimiz yok oluyor” (**Hırsız**)

K192: “O saatten sonra senden tek beklenen daha fazla yük olmadan ayrılmandır” (**Sürpriz Kardeş**)

K87: “Önümüze geçip bizi durduruyorlar” (**Kasis**)

Tablo 6: “Geçici” kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

KATEGORİ	METAFOR
GEÇİCİ	Taşıma Su (3), Günü Kurtarmak (2), Yalancı Bahar (2), Geçici Çözüm (2), Amaçsız, Havai Fişek, Hazır Yemek, İthal Ürün, Kaçak, Kelebek, Kısa Vade, Muz, Misafir, Saman Alevi, Türkiye, Yalan

Tablo 6'ya göre "Geçici" kategorisine yönelik toplam 21 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar; taşıma su, günü kurtarmak, yalancı bahar ve geçici çözüm şeklindedir.

Katılımcıların "Geçici" kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K142: "Taşınan su biter ve değirmen dönmez hale gelir" (**Taşıma Su**)

K141: "Yabancı milletten gelen hazır sporcudan faydalanmak geleceğimizi köreltmektir" (**Günü Kurtarmak**)

K137: "Bir dönem gelir. Geldiği dönemde başarılı olursa sadece o dönem başarı kazanılmış olur. O sporcu yarışma dönemini tamamladığında sporu bıraktığında yine o federasyon başarısızlığa mahkum olacaktır" (**Yalancı Bahar**)

K55: "Bir anlığına en tepedeler sonra yoklar" (**Havai Fişek**)

K139: "Ancak günü kurtarır" (**Türkiye**)

Tablo 7. "Sahte" kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

KATEGORİ	METAFOR
SAHTE	Kendini Kandırma (2), Plastik Çiçek, Ağrı Dağı, Balon, Bukalemun, Çakma, Gösterişli Hediye Kutusu, İmitasyon, Kopya, Modifiye, Reklam, Sahte Belge, Sahte Yıldız, Uçan Lemur, Üvey, Yabancı, Yarım Mutluluk

Tablo 7'ye göre "Sahte" kategorisine yönelik toplam 18 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metafor; kendini kandırma şeklindedir.

Katılımcıların "Sahte" kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K82: "Gerçek değildir" (**Kendini Kandırma**)

K83: "Emek vardır, güzel gözüktür(!) ama gerçeğinin yerini tutmaz bütün o güzel yetiştirme dönemlerini içermez, canlılığı kokusu yoktur" (**Plastik Çiçek**)

K:86 "Uçan lemur gibidir, adı 'uçan lemur olsa da uçamıyor" (**Uçan Lemur**)

K81 "Hazırda var olan malzemeyi modifiye eder sunarsın" (**Modifiye**)

Tablo 8. "Başarısızlık Göstergesi" kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

KATEGORİ	METAFOR
Başarısızlık Göstergesi	Başaramamak (6), Çaresizlik (2), Eksiklik (2), Özgüvensizlik (2), Beceriksizlik, Hayal Kırıklığı, Transfer, Yeteneksizlik

Tablo 8'e göre "Başarısızlık Göstergesi" kategorisine yönelik toplam 16 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar; başaramamak, çaresizlik, eksiklik ve özgüvensizlik şeklindedir.

Katılımcıların “Başarısızlık Göstergesi” kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K125: “Bir milletin çaresizliğini gösteren bir durumdur” (**Başaramamak**)

K124: “Federasyonların çaresizliğini gösteriyor, ülkemizde uluslararası arenada alınan başarı yeterlidir kim olduğunun uyruğunun hiç önemi yoktur” (**Çaresizlik**)

K49: “Eksilik var ki o boşluk dolduruluyor” (**Eksiklik**)

K47: “Ülkenin başarısız olduğunun bir göstergesidir” (**Hayal Kırıklığı**)

Tablo 9. “Değerli” kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

KATEGORİ	METAFOR
Değerli	Altın (4), Başarı (3), Çilek, Elmas, Fırsat, İyi, Sporun Enleri

Tablo 9’a göre “Değerli” kategorisine yönelik toplam 12 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar; altın ve başarı şeklindedir.

Katılımcıların “Değerli” kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K1: “Her zaman farkını ortaya koymaktadır” (**Altın**)

K26: “Devşirme sporcu başarının anahtarı gibidir, çünkü spor bir ilimdir başaramadığınız yapamadığınız noktada yardım almak bir acizlik değildir” (**Başarı**)

K24: “Hazırlanmış pastanın üstüne konar süs gibi” (**Çilek**)

K101: “Daha profesyoneller” (**İyi**)

Tablo 10. “Aidiyetsizlik” kategorisine ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

KATEGORİ	METAFOR
Aidiyetsizlik	Yama (2), Turist (2), Bizden Değil, Emanet, Güvensiz, Köksüz Bitki, Ruhsuz, Sahte Dolar, Vatansız,

Tablo 10’a göre “Aidiyetsizlik” kategorisine yönelik toplam 11 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar; yama ve turist şeklindedir.

Katılımcıların “Aidiyetsizlik” kategorisine yönelik görüşleri şu şekildedir:

K109: “Pantolon yaması belki yırtığı kapatır ancak; oraya ait olmadığını herkes bilir” (**Yama**)

K112: “Gerekli sahiplenme ruhuna sahip olmadığı için turist gibidir” (**Turist**)

K108: “Yaşam tarzları, kültürü, hisleri, duyguları Türk milletine uymamaktadır” (Bizden değil)

Tablo 11. Devşirme sporcuya yönelik diğer kategorilere ait metaforlar ve açıklama ifadeleri

Tablo 11’e göre devşirme sporcuya yönelik olarak 17 kategori elde edilmiştir.

KATEGORİ	METAFOR	f	%
Destek	Yedek Parça (2), Joker (2), Gerekli, Silah, Transfer, Vitamin, Yama	9	4,3
Lokomotif	Tavşan Atlet (3), Örnek Sporcu (2), Tohum	6	2,8
Kamufraj	Çarşaf, Deniz Simidi, Bant, Makyaj, Halı	5	2,4
Risk	İlaç (2), Karpuz, Aşılı Ağaç, Bıçak	5	2,4
Ayrıcalıklı	Öz Evlat Gibi, Darphane, Sahtekarlık, Ayrıcalıklı	4	1,9
Faydalı	Araç, Farklılık, Asker, Güneş	4	1,9
Faydasız	Gereksiz, Hayal Kırıklığı, Boş Kutu, Boşluk	4	1,9
Zararlı	Kanser (2), İsrاف, Katkı Maddesi	4	1,9
Çalışkan	At, Süper Kahraman	2	0,9
Eşitlik Göstergesi	Sporcu, Dışlanmamış İnsan	2	0,9
Olağan	Yoktan Var Olmak, Çakıl Taşı	2	0,9
Rol Model	Başarı, Antrenör	2	0,9
Yöneticilerin Çıkarı	Kukla, Kurtuluş	2	0,9
Adaletsizlik	Fırsat Eşitsizliği	1	0,4
Belirsizlik	Siyasetçi	1	0,4
Bencil	Egoist	1	0,4
Rekabet	Rakip	1	0,4

Katılımcıların kategorilere yönelik görüşleri şu şekildedir:

K29: “Başarılı olmada yetersiz kalındığında vitaminin sağlığa faydalı olması gibi başarıya faydaları olur” (Destek- Vitamin)

K40: “Türk sporcularının seviyelerinin yükselmesinde rekabet ortamını oluşturarak daha kolay başarılı olmasına yardımcı olur” (Lokomotif- Tavşan Atlet)

K147: “Çöpleri altına süpürüp çözüm ürettiğinizi düşünürsünüz. Yaptığımız hatayı fark ettiğinizde her şey için çok geç olacaktır” (Kamufraj- Halı)

K179: “Kimi keseceği belli olmaz” (Risk- Bıçak)

K114: “Ülkemizde bizler yabancı onlar ise öz evlat muamelesi görürler” (Ayrıcalıklı- Öz Evlat)

Tablo 12. Devşirme sporcuya yönelik geliştirilen metaforların biçimsel dağılımı

	SAYI	YÜZDE
OLUMSUZ	158	%76
OLUMLU	35	%16,8
NÖTR	15	%7,2
TOPLAM	208	

K5: “Varlığı bize etki etmese de ülkemiz için faydalıdır” (Faydalı-Asker)

Tablo 12'ye göre katılımcılar tarafından devşirme sporculara yönelik üretilen 208 metaforun çoğunluğu (%76) olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Olumlu ifadelerin oranı %16,8, nötr ifadelerin oranı ise %7,2 şeklindedir.

Tablo 13. Devşirme sporcuların etkilerine yönelik görüşler

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Branşa Olumlu	%41,2	%13,3	%21	%13,3	%11,2
Branşa Olumsuz	%15,5	%15,5	%25,3	%10,7	%33
Kariyere Olumlu	%47,6	%15,5	%15,9	%9,8	%11,2
Kariyere Olumsuz	%25,3	%12,8	%21,5	%11,2	%29,2

Tablo 13 incelendiğinde; katılımcıların %43,7'si devşirme sporcuların branşlara olumsuz anlamda etki ettiğini ifade ederken %24,5'i ise branşa olumlu katkılar sağladığını ifade etmiştir. Katılımcıların %40,4'ü devşirme sporcuların kariyerlerine olumsuz etki ettiğini ifade ederken %21'i ise olumlu katkılar sağladığını belirtmiştir.

Tablo 14. Devşirme sporcu sisteminin devamlılığına yönelik görüşler

	Sayı	Yüzde
Kaldırılsın	113	%54,3
İyileştirilerek Devam Etsin	86	%41,3
Devam Etsin	9	%4,4

Tablo 14 incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğu (%54,3) devşirme sporcu sisteminin kaldırılmasını savunurken sadece %4,4'ü sistemin devam etmesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların %41,3'ü gerekli iyileştirmelerin yapılarak sistemin devam ettirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Milli sporcuların devşirme sporculara yönelik algılarını ortaya çıkarmaya çalışan bu çalışma sonucunda katılımcıların “Devşirme Sporcu” kavramına yönelik 25 kategori altında toplanmış toplam iki yüz sekiz (208) adet metafor ürettikleri görülmektedir. Analizler sonucu ortaya çıkan metaforlardan 158 tanesinin (%76) ise olumsuz algılar ifade ettiği görülmektedir. Katılımcıların devşirme sporcuları tanımlamakta kullandığı olumsuz metaforların yüksek oranda olması bizlere milli sporcuların devşirme sporcuları olumsuz olarak algıladıklarını göstermektedir.

Katılımcıların ortaya koyduğu 25 alt kategori içerisinde en fazla ifade edilen ilk on kategorinin “Para Odaklı (27)”, “Kolaycılık (26)”, “Yerli Sporcuyla Olumsuz Etki (22)”, “Geçici (21)”, “Sahte (18)”, “Başarısızlık Göstergesi (16)”, “Değerli (12)”, “Aidiyetsizlik (11)”, “Destek (9)” ve “Lokomotif (6)” olduğu görülmektedir. En fazla ifade edilen alt

kategoriler arasında dahi olumsuz özelliklerin ifade edildiği alt kategorilerin olumlu ifadelere göre oldukça farklı şekilde ön plana çıktığı belirlenmiştir.

Araştırmada milli sporcuların devşirme sporculara yönelik en fazla “Para Odaklı” metaforunu kullanması, literatürde devşirme sporcular için sıklıkla ifade edilen “Paralı Asker” ifadesiyle örtüşmektedir (Elendu ve Dennis, 2017; Bulmuş, 2018; Jansen vd., 2018; Eraslan ve ark., 2022). Günümüzde savaşlar askeri alandan ziyade olimpiyat gibi uluslararası spor organizasyonlarında sürdürülmektedir. Bu sebeple paralı askerler gibi olan devşirilmiş sporcular da her galibiyet sonrasında kazanacakları paranın hesabını yapmaktadırlar. Nitekim araştırmada “*Para Odaklı*” alt kategorisinde en sık ifade edilen metafor da “*Paralı asker*” metaforudur. Katılımcılar bu noktada devşirme sporcuların temsil ettikleri ülkelere ve o ülkelerin çıkarlarına gerçekten bağlı olmadıklarını ve tamamen kişisel çıkarları için o ülkelerin kaynaklarını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Duman ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan bir çalışmada antrenör görüşlerine bakıldığında, devşirme sporcularla Türk asıllı sporcuların eşit imkanlara sahip olmadığı, bundan dolayı devşirme sporcular ile ilgili olumsuz bir bakış açısı olduğu belirtilmiştir.

Araştırmada katılımcılar tarafından en çok öne çıkartılan ikinci alt kategori ise “*Kolaycılık (26)*” kategorisidir. Katılımcılar bu kategoride, devşirme sporcuların ülkeye getirmesinde Gençlik Spor bakanlığında ve Ulusal Spor Federasyonlarında görev yapan yöneticilerin kendilerine sunulan kaynaklara ve imkanlara karşılık olarak kendilerinden beklenen sportif başarılarla kısa yoldan ulaşmak için devşirme sporculara başvurduklarını ifade etmektedir. Katılımcılar bu dururumu “*Yıllarca uğraşmadan hazır bir şekilde gelmiştir*”, “*Parasını verirsin dışarıdan gelir*” şeklinde ifade etmiştir.

Eraslan ve arkadaşlarının (2022) Türkiye'deki devşirme sporcu sistemini incelediği çalışmada, devletin ve federasyonların, uluslararası etkinliklerde hızlı bir başarı elde etmek amacıyla devşirme sporcuları tercih ettiği belirtilmektedir. Katılımcılar, özellikle yerel yeteneklerin gelişim sürecinde yeterli destek bulamaması ve devşirme sporculara daha fazla öncelik verilmesi nedeniyle bu stratejiyi "kolaycılık" olarak değerlendirmektedirler. Benzer şekilde, Şahin ve Dal (2019) devşirme sporcuların Olimpiyat oyunlarındaki performansları üzerine yaptıkları bir araştırmada, katılımcıların, bu sporcuların başarılarının ulusal spora katkısının sınırlı olduğu ve yalnızca kısa vadeli sonuçlar doğurduğu görüşünü aktarmaktadırlar.

Araştırmada katılımcılar tarafından öne çıkarılan üçüncü alt kategori ise “*Yerli Sporcuyla Olumsuz Etki (22)*” alt kategorisi olmuştur. Özellikle çalışma grubunun tamamının, araştırma

verilerinin toplandığı süreçten önce düzenlenen son Olimpiyat Oyunlarında devşirme sporcularla temsil edilmiş branşlarda yer alan milli sporculardan oluştuğu düşünüldüğünde bu algı ve yüksek oran üzerinde durulması gereken bir veridir. Bu noktada Türk sporunun ana unsuru olan milli sporcular doğrudan devşirme sporcu getirilmesinden olumsuz olarak etkilendiklerini ifade etmiştir. Katılımcılar bu görüşlerini “*Büyük müsabakalarda kota sınırı varken devşirme sporcu getirip kotadaki sporcuyla düşürerek onun hakkına girildiğini düşünüyorum*” (Haksızlık), “*Kaç sene emek veriyoruz yurtdışından bir insan getiriyorlar ve bir anda emeğimiz yok oluyor*”, “*O saatten sonra senden tek beklenen daha fazla yük olmadan ayrılmandır*” (Sürpriz Kardeş), K87: “*Önümüze geçip bizi durduruyorlar*” (Kasis), “*Yabancı milletten gelen hazır sporcudan faydalanmak geleceğimizi köreltmektir*” ifadeleri ile öne çıkarmıştır.

Duman ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, Türk asıllı sporcuların devşirme sporcular nedeniyle milli takımlarda ve şampiyona kotalarında yer bulamadığı ve bu nedenle sporu bıraktığı için yerli sporcuların devşirme sporcular ile ilgili olumsuz bir bakış açısı olduğu belirtilmiştir. Nitekim bu araştırma içinde toplanan ek verilere yapılan analizler de göstermektedir ki katılımcıların %40’ının devşirme sporcuların kariyerlerinin olumsuz etkilediğini ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca yine katılımcıların %25,5 sporculuk hayatlarında en az bir kere devşirme sporcular nedeniyle kota kaybettiklerini ifade etmiştir. Ülkenin kendi içinde, kendi kaynakları ile yetiştirilmiş ve yıllar boyu emek vermiş bu gençlerin birdenbire önlerine çıkarılan devşirme sporcu engeli ile şampiyona kotalarını kaybetmeleri, ulusal madalyaları kazanma şanslarının azalması ve sporu bırakma noktalarına gelmeleri oldukça olumsuz bir durum olduğu söylenebilir.

Literatürde, devşirme sporcuların kullanılmasının, ulusal altyapı yatırımlarının ve genç sporcuların gelişimine yönelik kaynakların azaltılmasına yol açabileceği vurgulanmaktadır (Bulmuş, 2018; Şahin & Dal, 2019). Bu nedenle, devşirme sporcu tercihinin ulusal spor yöneticileri için bir “*kolay başarı yolu*” olarak değerlendirildiği belirtilmektedir. Spor yöneticilerinin, kendilerinden beklenen başarıyı hızlı şekilde devşirme sporcular aracılığıyla sağlamaya çalışması, uzun vadeli spor politikalarının sürdürülebilirliği açısından sorunlar yaratabilir ve yerel sporcuların gelişimini olumsuz etkileyebilir (İmamoğlu, 2016; Bulmuş, 2018). Ulusal spor örgütleri devşirme sporculardan ziyade yerel sporcuların gelişimine yatırım yaparak, ulusal düzeyde daha sürdürülebilir bir sportif başarıyı hedeflemelidir.

Araştırmada katılımcılar tarafından en çok öne çıkartılan dördüncü alt kategori olan “Geçici” kategorisine yönelik toplam 21 metafor üretilmiştir. En fazla ifade edilen metaforlar “taşımaya su, günü kurtarmak, yalancı bahar ve geçici çözüm” şeklindedir. Burada katılımcılar “*Taşınan su biter ve değirmen dönmez hale gelir*” (*Taşımaya Su*), “*O sporcu yarışma dönemini tamamladığında sporu bıraktığında yine o federasyon başarısızlığa mahkum olacaktır*” (*Yalancı Bahar*) ve “*Ancak Günü Kurtarır*” ifadeleriyle devşirme sporcuların sağladığı geçici başarının sürdürülebilir etkileri olmadığını ve ülke sporunun gelişimine etki etmediği ifade etmiştir. Literatürde, devşirme sporculara dayanmanın, yerel sporcu gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğurduğu ve uzun vadede Türkiye’nin uluslararası spor arenadaki kalıcı başarısını tehlikeye attığı sıkça dile getirilmektedir. Şahin ve Dal (2019) bu durumu, yerli sporcuların gelişim süreçlerinin göz ardı edilmesi ve spor altyapısına yapılan yatırımların azalmasıyla ilişkilendirmiştir. Bunun yanı sıra, Bulmuş (2018) ise bu geçici başarıların, yerli sporcu havuzunun yeterince beslenmemesi sonucunda, sürdürülebilir bir spor kültürünün inşa edilmesine engel olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmada sınırlı sayıda da olsa devşirme sporcuların olumlu etkileri üzerine de metaforlar ifade edilmiştir. Bu olumlu metaforların ön plana çıkarıldığı alt kategoriler ise “*Değerli (12)*”, “*Destek (9)*”, “*Lokomotif (6)*”, “*Faydalı (4)*”, “*Çalışkan (2)*”, “*Rol Model (2)*” ve “*Rekabet (1)*” şeklindedir. Olumlu ifadelerde devşirme sporcuların yerli sporculara örnek olarak onlara ilerlemeleri ve gelişimleri için rol model oldukları belirtilmiştir. Ayrıca diğer bir olumlu özellik olarak yüksek dereceler yapan devşirme sporcuların branşlarda lokomotif görevi görerek yerli sporcuları da ilerlemeye teşvik ettiği belirtilmiştir. Katılımcıların olumlu görüşlerini “*Türk sporcularının seviyelerinin yükselmesinde rekabet ortamını oluşturarak daha kolay başarılı olmasına yardımcı olur*”(Lokomotif- Tavşan Atlet) ve “*Daha profesyoneller*” (*Rol Model*) ifadeleriyle öne çıkardıkları görülmektedir. Bu ifadeler doğru yönetildiğinde sporcu devşirme politikasının yalnızca kısa vadeli başarılar için değil, aynı zamanda yerli sporcuların kendilerini geliştirmeleri ve daha yüksek performans hedeflemeleri için de değer taşıdığını düşündürmektedir. Bu bağlamda, Eraslan ve arkadaşlarının (2022) çalışması, devşirme sporcuların yerli sporculara teknik açıdan örnek teşkil ederek ve rekabet ortamı sağlayarak onların gelişim sürecine katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Yüksek dereceler elde eden devşirme sporcular, buldukları branşlarda yerli sporculara bir hedef ve ilham kaynağı olarak görülmektedir. Bu durum, devşirme sporcuların uzun vadede Türk sporunun genel performans seviyesini artırmada lokomotif işlevi görebileceği anlamına gelmektedir.

Diğer bir araştırmada, devşirme sporcuların uluslararası başarıları sayesinde spora ilginin arttığı ve bu sporcuların toplumda daha geniş bir kitle tarafından tanındığı belirtilmiştir. Bu sayede devşirme sporcuların, sadece yerli sporcular üzerinde değil, aynı zamanda genel anlamda spor kültürünün yaygınlaşmasında da olumlu bir rol oynadığı ifade edilmektedir (Agergaard, 2019). Rekabet ortamını güçlendiren bu sporcuların varlığı, özellikle genç yerli sporcuların profesyonel standartları benimsemelerine ve kendi yeteneklerini en üst seviyeye çıkarmalarına yardımcı olmaktadır.

Eraslan ve arkadaşlarının çalışmasında (2022) branşa olan ilginin artması, madalya sayısının artması, rol model olma, imkanların artması, imaj katkısı, lokomotif, vizyon, yabancı antrenöründen faydalanma, motivasyon artması, performansın artması, lobi gücü, sporcu sayısının artması ise sporcu devşirilmesinin olumlu sonuçları olarak tespit edilmiştir. Beltekin ve Kuyulu (2020) tarafından spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada katılımcıların devşirme sporcu konusundaki görüşlerinin spor sektörü içerisindeki rolü bakımından genellikle olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, devşirme sporcuların Türk sporcuların büyük hedefler koyma, disiplinli çalışmanın önemini kavrama, teknik açıdan gelişmelerine yardımcı olma ve Türk sporcuların sporu uzun yıllar yapabileceklerini fark etmelerine neden olacağı gibi olumlu etkiler yine spor bilimleri öğrencilerinin görüşleri arasındadır (Duman ve ark., 2019).

Araştırma kapsamında katılımcılara ek olarak yöneltilen nicel öncül soruların sonuçları, katılımcıların devşirme sporcu sistemine yönelik tutumlarında belirgin bir memnuniyetsizliğe işaret etmektedir. Katılımcıların %54,3'ü bu sistemin tamamen kaldırılmasını savunurken, %41,3'lük bir kesim ise iyileştirmeler yapılarak sistemin devam ettirilmesini istemektedir. Sadece %4,4'lük bir kesim mevcut haliyle bu sistemin uygulanmaya devam edilmesini desteklemektedir. Bu veriler, Türkiye'de devşirme sporcu sistemine yönelik eleştirilerin büyük oranda yapıcı bir düzeltme gereksinimine odaklandığını ve sistemin mevcut yapısının geniş bir katılımcı grubu tarafından sorunlu görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu rakamlar bize göstermektedir ki devşirme sistemine karşı olmayan katılımcıların bile %41,3'ünün ülkemizde ki mevcut uygulamadan memnun değildir.

208 Milli sporcudan oluşan araştırmada katılımcıların devşirme sporculara yönelik 25 farklı kategoride toplam 153 metafor ürettikleri görülmüştür. Katılımcıların devşirme sporculara ilişkin olumsuz olarak en çok “*Para Odaklı Olma*”, “*Kolaya Kaçma*” ve “*Yerli*

Sporcuya Olumsuz Etki” kategorilerinde olumlu olarak ise “*Değerli*”, “*Destek*” ve “*Lokomotif*” kategorilerinde metaforlar geliştirdiği belirlenmiştir.

Sonuç olarak, bu araştırmada, milli sporcularda devşirme sporculara karşı genel bir olumsuz algının mevcut olduğu ve devşirme sporcuların spor yöneticilerinin kendi başarısızlıklarını kamufle etmek için kullandıkları kısa vadeli başarı elde etmek amacıyla tercih edilen araç olduğu ve devşirme sporcu sisteminin uzun vadeli sportif gelişime engel olarak algılandığı söylenebilir. Öte yandan, sınırlı sayıda da olsa devşirme sporcuların branşlarda rekabeti artırarak yerli sporcular için rol model işlevi gördüğü ve olumlu katkılar sunduğu da ifade edilmiştir.

Öneriler

Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Devşirme Sporcuların Seçim Kriterlerinin Gözden Geçirilmesi; Devşirme sporcuların, ülke sporuna ve toplum değerlerine uyum sağlamalarını teşvik edecek seçim kriterleri belirlenmelidir. Bu sporcuların Türk sporculara teknik ve motivasyon açısından örnek teşkil edecek niteliklerde olması, olumsuz algı ve etkileri azaltabilir.
- Rekabet Ortamının Güçlendirilmesi: Devşirme sporcuların yerli sporcularla birlikte yüksek performans gösterdiği branşlarda, rekabet ortamının yerli sporcuların gelişimine katkıda bulunacak şekilde düzenlenmesi teşvik edilmelidir. Böylelikle devşirme sporcular, yerli sporcular için daha motive edici bir unsur haline gelebilir.
- Uzun Vadeli Spor Politikaları; Türkiye'nin spor alanındaki hedeflerine ulaşması için devşirme sporcu stratejisinden ziyade, altyapı yatırımları ve genç yeteneklerin geliştirilmesi üzerine uzun vadeli politikalar benimsenmelidir. Bu, hem zengin yerli sporcu havuzumuzun potansiyelini ortaya çıkaracak hem de milli başarıların sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. Ulusal düzeyde sürdürülebilir bir spor kültürü ve sportif başarı inşa etmek için yerli sporcuların gelişimine yönelik yatırımlar artırılmalıdır. Devşirme sporcuların sunduğu kısa vadeli başarılar yerine, genç sporcuların yeteneklerinin uzun vadede desteklenmesi daha kalıcı çözümler sağlayabilir.

KAYNAKLAR

AA (2024, Ağustos 12). Türkiye, 40 yıl sonra olimpiyat oyunlarından altın madalyasız dönüyor. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/paris-2024/turkiye-40-yil-sonra-olimpiyat-oyunlarindan-altin-madalyasiz-donuyor/3301483>

- Agergaard, S. (2019). Nationalizing minority ethnic athletes: Danish media representations of Nadia Nadim. *Sport in History*, 39(2), 130-146.
- Bale, J., & Maguire, J. (1994). *The global sports arena: athletic talent migration in an interdependent world*. London: Routledge.
- Beltekin, E., & Kuyulu, İ. (2020). Türk sporunun başarı düzeyi ile ilgili değerlendirmeler. *Journal of History School*, 47, 2786-2806.
- Biernacki, P., & Waldorf, D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological Methods & Research*, 10(2), 141-163.
- Bloyce, D., & Smith, A. (2009). *Sport policy and development: An introduction*. London: Routledge
- Bulmuş, M. S. (2018). *Küresel spor ekonomisi ve uluslararası sporcu emek göçü: Türkiye'deki devşirme sporcular örneği* [Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi].
- Bütün, M., & Demir, S. B. (2014). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Ankara: Pegem Akademi
- Çakay, E. (2020). *Türk sporunda devşirme sporcular*. [Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Duman, N. N., Şahin, M., & Atay, E. (2019). Effects of sportsmen's gathering on Turkish athletics. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5(9), 37-51. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3229887>
- Elendu, I. C., & Dennis, M. I. (2017). Over emphasis on winning, hostto win and winning at all cost syndrome in modern sports competitions: implications for unsportsmanship behaviours of sports participants. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 4(5), 104-107.
- Eraslan, A., Parasız, Ö., & Halıcı, A. (2023). Evaluation of the effects of nationality swapping on Turkish sports from the perspective of sports scientists. *African Educational Research Journal*, 11(1).
- Gold, S. J., & Nawyn, S. J. (2013). *Routledge international handbook of migration studies*. Routledge
- Grix, J., & Houlihan, B. (2014). Sports mega-events as part of a nation's soft power strategy: the cases of Germany (2006) and the UK (2012). *British Journal of Politics and International Relations*, 16(4), 572-596.
- Hilvoorde, I. V., Elling, A., & Stokvis, R. (2010). How to influence national pride? The olympic medal index as a unifying narrative. *International Review for the Sociology of Sport*, 45(1), 87-102
- Hürmeriç-Altunsöz, I., & Koçak, S. (2017). Olimpiyat oyunlarında sporcu devşirilmesi. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 28(3), 115-127. <https://doi.org/10.17644/sbd.360974>
- Jansen, J., Oonk, G., & Engbersen, G. (2018). Nationality swapping in the Olympic field: Towards the marketization of citizenship? *Citizenship Studies*, 22(5), 523-539. <https://doi.org/10.1080/13621025.2018.1477921>
- Johns, G., & Saks, A. M. (2005). *Organizational behaviour: Understanding ve managing life at work: Pearson Prentice Hall*. Canada: Pearson Canada, 377.
- Joost, J., Gijsbert, O., & Godfried Engbersen (2018). Nationality swapping in the Olympic field: towards the marketization of citizenship?, *Citizenship Studies*, 22(5), 523-539, <https://doi.org/10.1080/13621025.2018.1477921>
- Magee, J., & Sugden, J. (2002). The world at their feet: Professional football and international labor migration. *Journal of Sport and Social Issues*, 26(4), 421- 437.

- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Reiche, D., & Tinaz, C. (2018). Policies for naturalisation of foreign-born athletes: Qatar and Turkey in comparison. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 11(1), 153-171.
- İmamoğlu, O. (2016). Rio Olimpiyat oyunlarında Türkiye'nin derecesinin değerlendirilmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(3), 774-778.
- Skinner, J. ve Stewart, B. (2017). *Organizational behaviour in sport*. London: Routledge. 213-216.
- Soyarık-Şentürk, N. (2014). Futbolcu göçü ve vatandaşlık: "Bizden biri" mi, "Soyuna ihanet eden" mi?, Ayşe Durakbaşı ve ark. (Ed.), *Yurttaşlığı Yeniden Düşünmek*, (109-123) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Türkmen, A., & Eroğlu, Y. (2018). Sport administration evaluation in Turkey: Views of sports managers. *Journal of Physical Education and Sports Studies*, 10(1), 49-61.
- Şahin, S., & Dal, S. (2019). Investigation of transfer of naturalization of athletes in the Olympic Games according to sport sciences students. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5(12), 107-126.
- Talimciler, A. (2008). Futbol değil iş: endüstriyel futbol. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (26), 89-114.
- Yenel, İ. F., & Parasız, Ö. (2019). *Türk spor yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Özgün PARASIZ Alperen HALICI
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Özgün PARASIZ Ali ERASLAN
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Özgün PARASIZ Alperen HALICI
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Özgün PARASIZ Ali ERASLAN
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Özgün PARASIZ Alperen HALICI

Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment

Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır.

No contribution and/or support was received during the writing process of this study.

Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.

Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Etik Kurulunun 23.02.2022 tarihli E-77082166-604.01.02-297277 sayılı yazısı ve 03 sayılı kararı ile yürütülmüştür.

This research was conducted with the decision of Gazi University Ethics Committee dated 23.02.2022 and numbered E-77082166-604.01.02-297277 and numbered 03.

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.